

Projectplan Ondersteuning begaafde leerlingen in VSE, PO en VO in Leiden 2019-2023

In januari en februari 2019 belegden PPO, Samenwerkingsverband Passend VO 2801 en De Leidse Aanpak bijeenkomsten voor professionals in het onderwijs en de voorschoolse educatie en voor begaafdheidsspecialisten in Leiden e/o. Daaruit volgde het activiteitenplan waarvoor we, na een nadere toelichting, akkoord kregen vanuit OCW. Uit de feedforward die we ontvingen bij de toekenning:

'In deze gezamenlijke aanvraag vanuit PO en VO wordt voortgebouwd op de reeds bestaande regionale samenwerking die in het kader van De Leidse Aanpak al bestaat, als samenwerking van vele partners. Dit maakt het plan veelbelovend, want dit uitgebreide netwerk wordt ingezet om de samenwerking op het gebied van onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen verder te verbeteren, verbreden en verdiepen.'

Stip op de horizon:

- alle partners verbinden hun visie op onderwijs aan een concept van (hoog)begaafdheid en zorgen van daaruit voor onderwijs- en begeleidingsaanbod voor deze groep.
- We richten ons in dit plan op het verbeteren van aanbod voor peuters/kleuters, uitvallers/thuiszitters PO en leerlingen die risico lopen op onderpresteren door een ervaren mismatch (PO en VO). Daarnaast gaan we de samenwerking tussen onderwijs- en hulpprofessionals en met ouders verbeteren. En zorgen we voor professionalisering, zodat er meer expertise is in het onderwijs (inclusief voorschoolse periode en jeugdhulp).

Hieronder is het overzicht te vinden van de activiteiten, de fasering, het budget en de trekker per onderdeel.

Aanbod:

1.1 Eerste stap in ons plan is het in kaart brengen en publiceren van het huidige aanbod, zodat het beter bekend en vindbaar is. Dit overzicht wordt vervolgens jaarlijks geüpdatet.

Missend aanbod

1.2 Aanbod Jonge Kind

Gebleden is dat we aanbod missen voor jonge kinderen (peuters en kleuters) met ontwikkelingsvoorsprong. Aangezien we juist bij deze groep kinderen kunnen werken aan het voorkomen van uitval, vinden we het heel belangrijk om voor deze groep passend aanbod te ontwikkelen. We zorgen graag voor soepele overgangen tussen de verschillende onderwijsschakels en betrekken daarbij ook zorg. Met de verschillende partners ontwikkelen we een aanbod met als speerpunten: verbeteren signalering en daaropvolgend aanbod.

1.3 Aanbod begeleiding uitbreiden

Naast het aanbod voor presterende (hoog)begaafde leerlingen, voornamelijk gericht op de cognitieve ontwikkeling is meer ondersteuning nodig voor onderpresterende leerlingen en/of leerlingen die ondersteuning nodig hebben, gericht op hun persoonlijke groei. Leerlingen die zich anders voelen en/of niet goed weten hoe om te gaan met hindernissen in het onderwijs en in het leven. (ondersteuning gericht op het zijnsluit en mentale luik in termen van Tessa Kieboom en Kathleen Venderickx).

Het huidige aanbod van de school leidt tot een mismatch met wat leerlingen nodig hebben. Het gaat om een heel diverse groep leerlingen in PO en VO. Het is onmogelijk om voor deze diverse groep één oplossing te bedenken. Het gaat er juist om dat op de scholen voldoende expertise is of ingeroepen kan worden om een passend aanbod te ontwikkelen. Voorwaarde daarbij is dat scholen zich flexibel opstellen bij en meewerken aan het leveren van maatwerk voor deze leerlingen. Scholen hoeven niet altijd zelf de expertise in huis te hebben, maar moeten die wel kunnen inroepen en moeten wel openstaan voor adviezen door experts van buiten. De uitbreiding van het aantal uren begeleiding kan daarom ingezet worden voor de leerling zelf, maar ook om school te adviseren en/of ondersteunen. Het is aan de kringen om de vragen te vinden/formuleren en beantwoorden.

1.4 Aanbod passend alternatief PO

Voor de leerlingen bij wie het gevoel van mismatch heeft geleid tot uitval / thuis zitten ontwikkelen we in het PO een passend alternatief (zie projectplan Passend Alternatief PO).

Activiteit	Tijdpad	Partners	Product	Budget	Trekker
1.1 Aanbod zichtbaar maken	Jaarlijks in september inventariseren en updaten	De Leidse Aanpak i.s.m. partners	Kaart met aanbod gepubliceerd op websites partners	40 uur p/j	Leidse Aanpak: Linda van Balen
1.2 Plusaanbod peuters/kleuters Gekoppeld aan 2.1	Ontwikkelen voorjaar 2020; uitvoering 2020/2021; 2021/2022	Scholen, VSE-partners	Plusaanbod voor peuters/kleuters om onderpresteren te voorkomen.	€ 12800 p/j	Onderwijsspecialist kring Oegstgeest & professorenwijk; expert VSE in deze wijk
1.3 Aanbod begeleiding uitbreiden	Start in 2020	PPO, SWV, gemeente, GGD/CJG/JGT + uitvoerders van begeleiding (Aiolos, AED, Bureau Talent, Coaching Kids, ...)	De begeleiding kan ingezet worden voor individuele leerlingen, maar ook voor ondersteuning van een school of advies aan een kring (VSE/PO of VO)	PO € 26.667 p/j VO € 13.333 p/j	PPO: Judith & Eline SWVVO: Annemarije
1.4 Aanbod Passend Alternatief PO: over de grenzen?	Vorbereiding januari/juli 2020 Start schooljaar 2020/2021	PPO Leiden, PPO DB, PPO HR	Leerlingen die uitvallen door te grote ervaren mismatch worden opgevangen en begeleid, passend bij onderwijs- en zorgbehoefte.	PPO Leiden € 25951 p/j	PPO: Judith/Eline

Samenwerking

2.1/2.2 De samenwerking in de kringen

De overgangen tussen de verschillende schakels willen we verbeteren: van voorschools naar PO, van PO – VO en van VO - HO. We bouwen daarbij voort op goede ervaringen die we de afgelopen jaren hebben opgedaan. In de overgang van VSE-PO bijvoorbeeld met het project Gluren bij de Buren waarin peuter- en kleuterleerkrachten bij elkaar in de groep gingen observeren en in gesprek gingen over hoe er gewerkt wordt met kinderen met ontwikkelingsvoorsprong. Deze werkwijze zorgde voor meer wederzijdse waardering en bovendien vonden de leerkrachten het in het vervolg makkelijker om contact te zoeken. Ze kwamen erachter dat ze deels al met dezelfde materialen en op dezelfde manier werken met deze kinderen. Deze kennis nemen ze nu ook mee in gesprekken met ouders. De overdracht loopt soepeler en de informatie over de ontwikkelingsvoorsprong gaat mee naar de basisschool. Deze pilot willen we verder verbeteren en gebruiken als basis voor het werken in de VSE-PO kringen.

Ook voor de overgangen PO-VO en VO-HO bouwen we voort op bestaande ideeën en goede voorbeelden.

Vanuit de jeugdhulp kwam de vraag hoe de professionals meer kennis kunnen krijgen over (hoog)begaafdheid. De sector ervaart een gebrek aan kennis en ervaring en heeft in toenemende mate te maken met leerlingen die uitvallen in PO en VO. We betrekken daarom professionals in de jeugdhulp bij de onderwijskringen, zodat men samen kan leren en ontwikkelen met als doel vanuit school en de wijk gezamenlijk ondersteuning te bieden.

2.3 Samenwerking met ouders

Misschien wel de belangrijkste schakel in de samenwerking zijn de ouders. De thema-avonden die het CJG organiseert over het opvoeden van hoogbegaafde kinderen worden zeer goed bezocht en ouders geven aan op zoek te zijn naar ondersteuning. Willen we de driehoek rond hoogbegaafde kinderen/jongeren goed laten functioneren, dan is het logisch om ouders hierbij te betrekken en ondersteuning te bieden. Wij betrekken ouders en ondersteunen ze in de vorm van een oudercursus.

Activiteit	Tijdpad	Partners	Product	Budget	Trekker
2.1 Opzetten 2 kringen VSE/PO	Schooljaar 2019/2020 organiseren van kringen onderwijs en Jeugdhulp in 2 wijken. Ieder jaar twee nieuwe wijken erbij.	Voorschoolse partners, jeugdhulp, scholen, experts	PM'ers, leraren en medewerkers jeugdhulp en PPO kennen elkaar en werken aan concreet project. Project 1 Gluren bij de Buren; project 2 Oegstgeest Preventieakkoord; project 3 succesfactoren LOP	€ 36.000 per kring	Onderwijsspecialist kring Oegstgeest & professorenwijk; expert VSE in deze wijk
2.2a Opzetten kring VO	Opzet jan-juli 2020 Schooljaar 2020/2021; schooljaar 2021/2022 Start met nulmeting; informatiebijeenkomst concepten begaafdheid + keuze maken; doelen stellen komende periode; samen ontwikkelen van aanbod i.s.m. expert en jeugdhulp.	VO-scholen, experts jeugdhulp	ECHA-specialisten, zorgco's, medewerkers jeugdhulp kennen elkaar, delen expertise en ontwikkelen gezamenlijk passend aanbod voor (hoog)begaafde leerlingen	€ 55.400 per kring	SWVVO: Annemarije
2.2b Voortzetten VO-kring	Vanaf schooljaar 2021/2022 Voortbouwen op wat in het vorige jaar geleerd is.	VO-scholen, experts, jeugdhulp	ECHA-specialisten, zorgco's, medewerkers jeugdhulp delen expertise en ontwikkelen gezamenlijk passend aanbod voor (hoog)begaafde leerlingen	€ 55.400 per kring	SWVVO

2.3 Oudercursus HB opvoeden	Jaarlijks met ingang van 2020	begaafdheidsspecialist en en ouders	Ouders worden ondersteund in het opvoeden van hun HB kind.	Ontwikkelen € 4800; Uitvoeren € 1600	projectleider
-----------------------------	-------------------------------	-------------------------------------	--	---	---------------

Professionalisering

Op verschillende scholen werken al professionals met kennis van (hoog)begaafdheid. De taken/verantwoordelijkheden en bijbehorende competentieprofielen lopen nogal uiteen. Het kan gaan om leraren die het onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen verzorgen tot en met bovenschoolse HB-coördinatoren. De aanwezige situaties dienen als voorbeeld voor andere scholen om HR beleid te formuleren op dit gebied.

Het HR-beleid wordt strategisch ingezet. Dit betekent o.a. dat op basis van de visie op onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen en het bijbehorende plan van aanpak wordt onderzocht welke ontwikkeling nodig is, wat dit vraagt van medewerkers en op welke wijze dit ondersteund wordt (professionalisering, dialoog, maatwerk, processen in school en leiderschap).

3.1 uitbreiding aantal specialisten ontwikkelingsvoorsprong/(hoog)begaafdheid

In de regio Leiden hebben we behoefte aan meer professionals die zich gespecialiseerd hebben in (hoog)begaafdheid. Daarom bieden we scholingsmogelijkheden aan pedagogisch medewerkers en leraren. De scholen dragen financieel bij aan de scholing en geven de leraren tijd om deel te nemen aan intervisies en conferenties om hun kennis en ervaringen blijvend te vergroten en verdiepen. Scholing van pedagogisch medewerkers wordt door gemeenten en kinderopvangorganisaties gefinancierd. De scholing op het gebied van peuters/kleuters gaat via de kringen. Dat wil zeggen: we willen groepen vormen die divers zijn samengesteld (VSE, PO, CJG/JGT) maar wel in dezelfde wijk werken.

3.2 De onderwijsspecialisten van PPO regio Leiden volgen een teamtraining op maat, zodat zij vanaf schooljaar 2020/2021 hun voortrekkersrol op de scholen goed kunnen invullen.

Activiteit	Tijdpad	Partners	Product	Budget	Trekker
3.1 Opleiding tot begaafdheidsspecialist	Schooljaar 2020/2021; 2021/2022; 2022/2023	Opleiders peuters/kleuters met ontwikkelingsvoorsprong; SlimEducatief; ECHA-opleiding	30 extra begaafdheidsspecialist en specialisten peuters/kleuters; 30 extra begaafdheidsspecialist en PO; 30 extra begaafdheidsspecialist en VO	€ 200.000 p/j	Projectleider
3.2 maatwerkscholing bij 'Slim! Educatief'	Eerste kwartaal 2020	alle onderwijsspecialisten van het PPO	De onderwijsspecialisten van het PPO kunnen hun voortrekkersrol	€ 45.000	Judith/Eline

			goed vervullen op de scholen.		
--	--	--	-------------------------------	--	--

Duurzaamheid

De afgelopen jaren zijn in Leiden e/o meerdere intervisie- en netwerkgroepen ontstaan. Tijdens de intervisie- en netwerkbijeenkomsten worden casus besproken waarvan alle deelnemers kunnen leren en hun kennis en ervaring kunnen delen. Dit kan leiden tot nieuwe inzichten bij begeleiders, waardoor zij weer beter kunnen aansluiten bij de behoefte van individuele leerlingen.

Naast de intervisie- en netwerkbijeenkomsten worden de verschillende onderdelen van het plan van aanpak als volgt gemonitord:

Aanbod Jonge Kind: betere signalering zou moeten leiden tot meer herkende kinderen met ontwikkelingsvoorsprong. De kwaliteit van het aanbod van jonge kinderen moet leiden tot minder uitval. Deze twee doelen volgen we kwantitatief. Daarnaast evalueren we het inhoudelijke aanbod met kinderen en ouders.

Passend Alternatief PO: het aanbod in het Passend Alternatief moet ertoe leiden dat leerlingen weer teruggaan naar het regulier onderwijs en daar goed functioneren. Daarnaast moet het welzijn van deze leerlingen verbeteren. Het eerste wordt gemeten in cijfers, het tweede door middel van vragenlijsten en gesprekken bij binnenkomst en afscheid.

Kringen: evaluatie vindt plaats door middel van tellen & vertellen. In de kringen start men met het stellen van doelen. Deze worden geëvalueerd binnen de kring, maar ook met direct betrokkenen (collega's, leerlingen en ouders).

De oudercursus wordt geëvalueerd door middel van vragenlijsten na afloop van de cursus. Ook wordt het aantal deelnemende ouders bijgehouden zodat de behoefte onder ouders duidelijk wordt.

Activiteit	Tijdpad	Partners	Product	Budget	Trekker
4.1 Intervisie Experts Peuters/kleuters met Ontwikkelingsvoorsprong	Twee keer per jaar met specialist; twee keer per jaar onderling; zodra specialisten opgeleid zijn aansluiten	De Leidse Aanpak; opgeleide experts	Leren van je collega-specialist	€ 300	Leidse Aanpak
4.2 Netwerk HB- en plusklasleerkrachten	Twee keer per jaar een masterclass in combinatie met netwerkmoment; open voor alle HB- en plusleerkrachten in het PO.	De Leidse Aanpak + leden netwerk	Leren van de master; netwerken	€ 450	Leidse Aanpak
4.3 ECHA-intervisie	Twee keer per jaar zodra specialisten opgeleid zijn	ECHA-specialisten Leiden e/o	Leren van je collega-specialist	€ 50	Leidse Aanpak
4.4 Conferentie 2022	September 2022	Samenwerkingsverbanden, De Leidse Aanpak, gemeente	Inspiratie; opbrengsten van vier jaar werken aan verbetering onderwijs voor begaafde leerlingen in VSE, PO en VO; naslagwerk; toekomstplan	€ 30.000	PPO, SWVVO, Leidse Aanpak
4.5 Monitoring en evaluatie Aanbod Jonge Kind				n.v.t.	PPO & voorschoolse partners
4.6 Monitoring & evaluatie Passend Alternatief				n.v.t.	PPO
4.7 Evaluatie Kringen				n.v.t.	Voorschoolse partners, PPO, SWVVO

4.8 Evaluatie Oudercursus				n.v.t.	projectleider
---------------------------	--	--	--	--------	---------------

Projectleiding

Om onze ambities te bereiken is de betrokkenheid en ondersteuning van schoolleiders en bestuurders cruciaal (onderzoeken Schenke et al.) Om de schoolleiders en bestuurders betrokken te houden brengen we dit project onder bij De Leidse Aanpak. Dit netwerk heeft al een regiegroep waarin bestuurders van VSE, PO, VO, gemeente en hoger onderwijs zitting hebben. Deze regiegroep komt drie keer per jaar bijeen en zal behalve de voortgang van De Leidse Aanpak nu ook de voortgang van het project *Ondersteuning begaafde leerlingen in VSE, PO en VO* monitoren en ondersteunen.

Om te zorgen voor initiatief, voortgang en evaluatie wordt een projectleider aangesteld voor een dagdeel per week. De projectleider legt verantwoording af aan bovengenoemde regiegroep, waarin bestuursleden van de samenwerkingsverbanden zitting hebben. Taak van de projectleider is het maken van een projectplan, inclusief begroting, en afgeleide jaarplannen in samenwerking met alle partners. De projectleider coördineert, initieert en evalueert alle activiteiten en draagt zorg voor de samenhang. Per activiteit wordt één trekker aangesteld die verantwoordelijk is voor de dagelijkse uitvoering van één activiteit. De projectleider onderhoudt contact met de trekkers en ondersteunt hen bij de uitvoering van hun taak. De directeuren van de samenwerkingsverbanden dragen samen met de bestuurders zorg voor draagvlak in de scholen van waaruit de projectleider zijn/haar werk goed kan doen. We streven ernaar de taak van projectleider in de loop van de vier jaar kleiner te maken en die van de trekkers van de kringen groter. Een deel van het budget voor projectleiding kan dan verschoven worden naar de trekkers van de kringen.

Project *Ondersteuning begaafde leerlingen in VSE, PO en VO* wordt een vast agendapunt van het directeurenoverleg van het SWVVO en de directiekringen van PPO. De projectleider zorgt ervoor dat de directeuren goed op de hoogte zijn en blijven van de ontwikkelingen in het project.

Naast bovenstaande zullen we de gemeente vragen het project te agenderen tijdens De Leidse Onderwijstafel waarbij alle onderwijsbestuurders uitgenodigd worden.

Activiteit	Tijdpad	Partners	Product	Budget	Trekker
5.1 Projectleiding	Gedurende alle vier jaren. Vanaf 2020 40 weken een halve dag per week. In de loop van de vier jaar streven we ernaar deze taak zoveel mogelijk te delegeren naar de trekkers van de kringen.	SWVVO; PPO; De Leidse Aanpak	Soepel lopend project dat draagvlak heeft en kwalitatief goede resultaten oplevert. De gestelde doelen worden gehaald.	€ 17.424 p/j	Directeuren PPO & SWVVO

Begroting

	2020		2021		2022		jan/jun 2023		jul/dec 2023**		2020 t/m 2023	
<i>Versie 6/1/2020</i>											TOTAAL	
	Debet	Credit	Debet	Credit	Debet	Credit	Debet	Credit	Debet	Credit	Debet	Credit
SWVVO		€ 59.127		€ 86.827		€ 91.827		€ 9.808		€ 84.250		€ 331.839
scholen VO		€ 19.975		€ 19.975		€ 19.975				€ 69.250		€ 129.175
PPO*		€ 73.692		€ 51.192		€ 64.192		€ 29.573		€ 15.000		€ 233.649
scholen PO		€ 39.175		€ 39.175		€ 39.175		€ 19.200		€ 81.000		€ 217.725
Gemeentes		€ 39.567		€ 39.567		€ 52.567		€ 20.000		€ 92.600		€ 244.301
De Leidse Aanpak		€ 1.946		€ 1.946		€ 1.946		€ 1.946		€ 2.400		€ 10.184
Subsidie		€ 266.793		€ 188.893		€ 223.893		€ 141.537				€ 821.116
Projectleiding	€ 17.424		€ 17.424		€ 17.424		€ 8.712				€ 60.984	
Aanbod	€ 80.351		€ 80.351		€ 80.351		€ 80.352		€ 41.600		€ 363.005	
Samenwerking	€ 156.700		€ 129.000		€ 165.000		€ 132.200		€ 302.100		€ 885.000	
Professionalisering	€ 245.800		€ 200.800		€ 230.800		€ 800		€ 800		€ 679.000	
Onvoorzien											€ 0	
Totaal	€ 500.275	€ 500.275	€ 427.575	€ 427.575	€ 493.575	€ 493.575	€ 222.064	€ 222.064	€ 344.500	€ 344.500	€ 1.987.989	€ 1.987.989
Saldo	€ 0		€ 0		€ 0		€ 0		€ 0		€ 0	

* De kosten voor het Passend Alternatief HB te verdelen over Leiden/DB/Rijnland

** Vanaf juli 2023 is er geen subsidie meer

Werkwijze:

- Per activiteit gaat de projectleiding op zoek naar een trekker. De projectleider en de trekker bepalen de beste strategie per onderdeel. De trekker voert uit en rapporteert drie keer per jaar aan de projectleider. De projectleider rapporteert aan de directeuren van PPO en SWVVO. Zij houden de directeuren op de hoogte en betrokken.
- Waar voor een activiteit een expert nodig is, gaat de trekker van het project eerst op zoek binnen het netwerk van PPO, SWVVO en De Leidse Aanpak. Als daar niet de juiste expertise te vinden is, kan een expert van buiten ingeschakeld worden.
- Financiële administratie valt onder SWVVO. Projectleider houdt begroting/realisatie bij en rapporteert hierover twee keer per jaar aan de directeuren PPO en SWVVO.

Voorgeschiedenis:

In Leiden e/o zijn de afgelopen 10 jaar diverse initiatieven genomen om het onderwijs voor (hoog)begaafde leerlingen te verbeteren: het Leids Onderwijs Project als bovenschoolse plusklas in PO; inzet om onderpresteren te voorkomen in PO en VO; Coaching Talent als bovenschoolse plusklas in het VO; plusklassen binnen scholen; pre-university programma's; begeleiding door begaafdheidsspecialisten en zo nog meer. Wat lange tijd ontbrak, was samenwerking op dit gebied. Onze burgemeester organiseerde daarom, na een gesprek met de Stichting Jonge Uil, een lunch om te verkennen of de diverse partners bereid waren om te gaan samenwerken op het gebied van onderwijs aan begaafde leerlingen. Deze bereidheid bleek te bestaan en zo ontstond in 2015 De Leidse Aanpak voor Talentontwikkeling. In 2018 is de samenwerking na evaluatie voortgezet voor 4 jaar.

Dit maakt dat we in Leiden e/o al een goede basis voor samenwerking hebben, maar ook dat de ambities hoog zijn als het gaat om goed onderwijs voor (hoog)begaafde leerlingen. Daarnaast is Leiden een stad met veel hoogopgeleide professionals (denk aan BioSciencePark, Hogeschool, universiteit, LUMC) die over het algemeen bovengemiddeld intelligente kinderen krijgen. De noodzaak voor goed onderwijs voor deze groep kinderen is daarmee ook groter dan in sommige andere gebieden. Vandaar dat de samenwerkingsverbanden voor basis- en voortgezet onderwijs, i.s.m. De Leidse Aanpak en diverse partners in VSE, PO en VO, alsmede begaafdheidsspecialisten, gemeente en partners uit de Jeugdhulp samen toegewerkt hebben naar deze aanvraag.